gylyje, 1–1,6 m storio (kartu su eroziniu smėlio tarpsluoksniu), XVII–XIX a.; perkasoje 4 – 1,5–1,8 m gylyje, 1,3–1,5 m storio, XVII–XIX a.

Aptikto acheologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio chronologinės ribos gana plačios – XVI–XIX a. Tai pilkos, tamsiai pilkos spalvos smėlis, neretai su pavienėmis smulkiomis griuvenomis ar jų tarpsluoksniais. Sluoksnio riba tarp vėlyvo kultūrinio sluoksnio ir pastarojo aiški, tačiau kultūriniame sluoksnyje esančių horizontų ribas vizualiai išskirti gana sunku, tik kai kuriuose šurfuose, perkasose ties įžemiu esantys horizontai yra šviesiai pilkos spalvos, bet taip gali būti ir dėl natūralių dirvožemio savybių. Visgi dauguma ankstyviausių radinių aptikta apatiniuose horizontuose, o pats kultūrinis sluoksnis kiek persimaišęs veikiausiai dėl čia vykdytos intensyvios ūkinės veiklos. Paminėtini ankstyviausi radiniai: Žygimanto Augusto dvidenaris, Stepono Batoro, Jono Kazimiero šilingai, glazūruotų maureska ir augaliniu ornamentu puoštų koklių fragmentai, čerpės vienuolės. Tyrimų metu aptikti ir suinventorinti 584 radiniai, kurie perduoti LNM.

Aguonų St. 17

During a field evaluation on the plot at Aguonų St. 17, Vilnius, 103 m^2 were excavated. 0.8–3.4 m thick cultural layers (Figs. 1, 2), the earliest archaeologically valuable horizons of which were a total of 0.35–1.6 m thick and contained 16th–19th-century finds, were recorded during the investigation. The broad chronological boundaries at this location were probably the result of intensive 19th-century economic activity, which caused the archaeologically valuable cultural layer to be partially mixed. 584 finds, which were given to the LNM, were discovered and catalogued during the investigation.

1 pav. Šurfas 2 iš PR. G. Jonučio nuotr.

Fig. 1. Test pit 2, as seen from the SE.

2 pav. Šurfas 5 iš ŠV. G. Jonučio nuotr.

Fig. 2. Test pit 5, as seen from the NW.

Gediminas Jonutis,
Linas Girlevičius

Didžioji gatvė 3

2017 m. gegužės – 2018 m. kovo mėnesiais po ilgesnės pertraukos buvo tęsiami 2014 m. pradėti vykdyti tyrimai sklype Didžioji g. 3, Vilniuje. Sklype yra saugomas pastatas (UK 1049). 2007 m. žvalgomuosius tyrimus sklype atliko K. Katalynas (*LIIR*, f. 1, b. 4814), 2014 m.

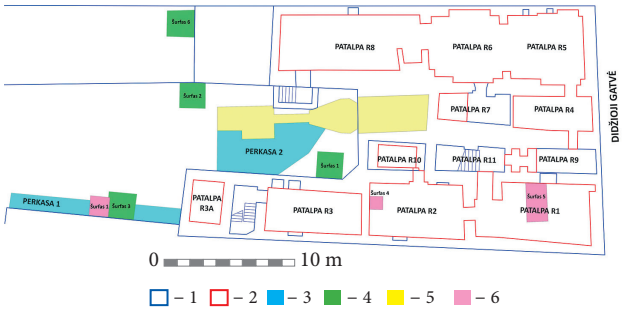

1 pav. Sklype Didžioji g. 3 2017 m. atliktų archeologinių tyrimų situacijos planas: 1 – esamos pastato ir kitų statinių konstrukcijos; 2 – 2017 m. tirtos rūsio patalpos; 3 – 2017 m. pastato kieme tirtos perkasos; 4 – 2007 m. tirti šurfai (K. Katalynas); 5 – 2014 m. žvalgyti plotai (L. Girlevičius); 6 – 2016 m. tirti šurfai (L. Girlevičius). L. Girlevičiaus brėž.

Fig. 1. Situation plan of the 2017 investigation conducted on the plot at Didžioji St. 3: 1 – the existing building and other structures; 2 – cellar rooms excavated in 2017; 3 – trenches excavated in the building's courtyard in 2017; 4 – 2007 test pits (K. Katalynas); 5 – areas surveyed in 2014 (L. Girlevičius); 6 – 2016 test pits (L. Girlevičius).

2 pav. Perkasa 1 tyrimų metu iš R. T. Abraičio nuotr.

Fig. 2. Trench 1 during the excavation, as seen from the E.

žvalgymus pastato kieme rekonstruojamos nuotekynės vietoje – L. Girlevičius (*LIIR*, f. 1, b. 7198, p. 20–31). 2016 m. rudenį – 2017 m. pavasarį atlikti detalieji tyrimai (L. Girlevičius) (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 350–352). Tyrimai vyko renovuojamo pastato rūsyje, pirmojo aukšto patalpose ir vidiniame kieme. 2016 m. tirta suprojektuoto inžinerinių tinklų kolektoriaus, kurio 2016–2017 m. žiemą įrengti nespėta, vietoje. Ištyrus 83 m^2 plotą nustatyta, kad tirtose vietose esama archeologinio sluoksnio, tai iš esmės paneigia ankstesnių tyrimų rezultatus. Pastato V rūsyje, kurio mūrinės konstrukcijos statytos XVIII a., aptikta ir XVII a., taip pat galbūt ir ankstesniu laikotarpiu datuojamų kultūrinio sluoksnio horizontų ir archeologinių struktūrų.

2017 m. tyrimai pradėti pastate ir jo vidiniame kieme suprojektuoto kolektoriaus vietoje, detalieji tyrimai, vykstant rūsio tvarkymo darbams, atlikti ir rūsio patalpose (1 pav.). Suprojektuoto kolektoriaus V dalyje tyrimai vyko 2016–2017 m. Pratęsus tyrimus pastato P korpuso pirmojo aukšto patalpose, kolektoriaus vietose atlikti žvalgymai. Fiksuoti neseniai nugriautų pirmojo aukšto pertvarinių sienų

pamatai. Stebėti vėlesnės ūkinės veiklos apardyti kultūrinio sluoksnio horizontai, kastame grunte aptikta XVII–XVIII a. radinių. Pastato kieme suprojektuoto požeminio inžinerinių tinklų kolektoriaus vietoje atlikti detalieji tyrimai. Čia tirtoje perkasoje 1 fiksuotas iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis (2 pav.). Tyrimų metu nustatyta, kad perkasoje 1 tirtas kultūrinis sluoksnis apardytas anksčiau vykusių žemės kasimo darbų metu. Didesni suardymai vyko tvirtinant sklypus Didžioji g. 3 ir Didžioji g. 5 skiriančios mūro tvoros pamatus, atliekant archeologinius tyrimus – čia 2007 m. tirtas šurfas 3, o 2016 m. – šurfas 1. Perkasoje 1 tirtieji apatiniai ankstyviausi jo horizontai pagal aptiktus radinius – buitinės keramikos fragmentus – datuojami XV–XVI a. Aptikta į smėlio įžemį įgilintų objektų. Perkasos 1 V gale aptiktos XVII a. skliautuoto rūsio liekanos, o R gale, po nugriautu XIX a. priestatu – spėjamos to paties laikotarpio mūrinės nuotekų kaupyklės, dengtos cilindriniu skliautu su anga (angomis?), liekanos.

Su nuotekų kaupimu susijusios konstrukcijos veikiausiai būta ir V pastato PR korpuso gale, patalpoje R3A (2016 m. tirtosioms pastato V korpuso rūsio patalpoms buvo suteikti indeksai „V“, R korpuso patalpoms – indeksai „R“, tokio žymėjimo laikytasi ir 2017 m. vykusių tyrimų metu). Tęsiant archeologinius tyrimus, detalieji tyrimai atlikti dar dešimtyje rūsio patalpų (ištirtas bendras 239 m^2 plotas), daugelyje jų visiškai ištirtas nuo XVI ar XVII a. pradėjęs formuotis kultūrinis sluoksnis, į įžemį įgilinti objektai. Jau 2016 m. tirtoje patalpoje R1 aptikta fragmentiška plūkto molio asla, datuojama XVI ar XVII a., XX a. (tarpukariu) datuojamos krosnies pagrindas. Patalpos R3 V dalyje aptiktas XVIII a. ar XIX a. pradžia datuojamų iš plytų formuotų grindų fragmentas. Iškart po plytų grindų lygiu – stambaus žvyro

3 pav. Rūsio patalpa R5 pasiekus įžemio lygį iš ŠV. T. Abraičio nuotr.

Fig. 3. Cellar room R5 after reaching natural soil, as seen from the NW.

įžemis. Patalpos R4 V dalyje atkastas akmenų grindinio fragmentas. Grindinys iš smulkių akmenų buvo įrengtas ant žvyro įžemio, jo paviršius beveik sutapo su rūsio sienų įgilinimu. Atsižvelgiant į pastarąjį faktą, akmenų grindinys datuotas šios rūsio dalies pastatymo laikotarpiu, XVIII a. pradžia. R rūsio ŠR dalyje esančioje patalpoje R5 buvusių dangų paviršių liekanų nebeaptikta, tirti tik žemiau rūsio sienų įgilinimo lygio įgilinti XVII–XX a. datuojami objektai (3 pav.). Analogiška kaip patalpoje R5 fiksuota situacija buvo ir rūsio patalpose R6, R8. Visos 3 šios rūsio patalpos kadaise buvo po vienu XVI a. statytu pastatu. Čia tirtame kultūriniame sluoksnyje aptikta XVII–XVIII a. ir vėlesnio laikotarpio radinių. Įžemyje fiksuoti ir, esant galimybei, visiškai ištirti į jį įgilinti objektai. Tai daugiausia ūkinės duobės. Pavyko ištirti tik patalpos R7 V dalį. Čia, kaip ir greta esančioje patalpoje R4 aptiktas XVIII a. pradžios akmenų grindinio fragmentas. Tarp akmenų būta pagal proporcijas XVII a. I puse datuojamų plytų su išilginėmis braukomis. Patalpos R7 dalies viduryje fiksuoti ir ištirti į įžemį įgilinti objektai, kurie datuoti XVII–XVIII a. Patalpos

4 pav. Perkasa 2 tyrimų metu iš Š. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 4. Trench 2 during the excavation, as seen from the N.

R9 taip pat ištirta tik V dalis. Po 10–30 cm storio apardytu rūsio kultūriniu sluoksniu šioje patalpos dalyje pasiektas smėlio įžemis. Patalpa R10 yra į Š nuo rūsio patalpos R2, už užmūrytos pastarosios patalpos Š sienoje esančios angos. Išardžius angą dengusį XIX a. pabaiga datuotą mūrą patekta į mažesnę nei tikėtasi patalpą, kurios sienos taip pat apmūrytos tuo pačiu laikotarpiu. Manoma, kad šioje pastato vietoje taip pat būta nuotekų talpyklos, čia suformuotos ankstesnės laiptinės vietoje (Rimo Valecko architektūriniai tyrimai).

Tyrimai vyko ir pastato vidinio kiemo R dalyje, numatytų įrengti požeminių inžinerinių tinklų vietoje. Numatytos įrengti nuotekynės vietoje žemės kasimo darbai pradėti archeologams nedalyvaujant. Mechanizuotai buvo iškasta apie 12 m^2 iškasa. Dalis iškastojo grunto buvo perkasta, permaišyta anksčiau, iki pradedant savavališkus darbus, žemės kasimo darbų metu, taip pat 2014 m. rekonstruojant nuotekynės atkarpą. Išvalius ir fiksavus savavališkos iškasos sienelės pjūvį, tyrimai atlikti statybos darbų zonos V dalyje. Čia ištirta apie 10 m^2 dydžio perkasa 2. Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis tirtoje vietoje yra apie 1,6 m storio, vertingoji kultūrinio sluoksnio dalis datuota XIV(?)–XVIII a., aptikta šio laikotarpio archeologinių radinių. 1–1,2 m gylyje perkasoje fiksuotas apardytas akmenų grindinys, smėlio, žvyro įžemyje – į jį įgilinti objektai, kaip manoma, stulpavietės (4 pav.).

Archeologiniai tyrimai rūsio patalpose R7, R9, R11, o galbūt ir kitose patalpose bei pastato vidiniame kieme bus tęsiami. 2017 m. vykusių tyrimų metu ištirtas 286 m^2 plotas, nustatyta, kad pastato vidiniame kieme kultūrinis sluoksnis pradėjo formuotis XIV(?)–XV a., pastato rūsio patalpose – XVI–XVII a.

Didžioji St. 3

In 2017, the investigation at Didžioji St. 3, Vilnius, continued. The plot is in the central part of Vilnius Old Town, near the Town Hall and the Didžiosios–Pilies Street thoroughfare that cuts S–N through the city's old part. In 2017, the majority of the investigation occurred in the cellar rooms of a building, which had been erected in the E part of the plot in the 16th–17th century and had been later reconstructed, and in the building's inner courtyard. During the 2017 investigation, 286 m^2 were excavated (Fig. 1) and it was determined that the cultural layer in the inner courtyard began to form in the 14th(?)–15th centuries (Figs. 2, 4) and in the cellar rooms in the 16th–17th centuries (Fig. 3). Finds, masonry walls, and sunken objects in the natural soil that date to the aforementioned period were discovered.

Gediminas Jonutis,
Linas Girlevičius

M. K. Čiurlionio gatvė 30

2017 m. atlikti žvalgomieji, o vėliau ir detalieji archeologiniai tyrimai M. K. Čiurlionio g. 30 Vilniuje. Sklypas yra Jovaro, Pohuliankos kolonijos pastatų komplekso (UK 30980) teri-